

Ֆինանսական հաշվետվություններ և
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Հայաստանում Գյուղական Տարածքների
Տնտեսական Զարգացման Հիմնադրամ

31 դեկտեմբերի 2023թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
Երևան Պլազա բիզնես կենտրոն
ՀՀ, ք. Երևան 0015
Գրիգոր Լուսավորչի 9
Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC
Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich Street,
Yerevan 0015, Republic of Armenia
T + 374 10 50 09 64/61

Հայաստանում Գյուղական Տարածքների Տնտեսական Զարգացման Հիմնադրամի
հոգաբարձուների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Հայաստանում Գյուղական Տարածքների Տնտեսական Զարգացման Հիմնադրամի (Հիմնադրամ) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի և զուտ ակտիվներում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Հիմնադրամի՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Հիմնադրամից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի» (ՀԷՄՄԽ կանոնագրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Անընդհատության հիմունքին վերաբերող էական անորոշություն

Ձեր ուշադրությունն ենք հրավիրում ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 23-ի վրա, որտեղ նշվում է, որ 2023թ. դեկտեմբերի 25-ին կայացած Հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նիստին խորհրդի նախագահի կողմից առաջարկվել է դադարեցնել Հիմնադրամի գործունեությունը՝ վերջինիս արդյունքների բացասական դինամիկայի պատճառով: Հետագայում, սակայան, այդ խորհրդի նիստի արձանագրությունը պատշաճ կերպով չի վավերացվել և գործունեության դադարեցման վերաբերյալ որևէ գործողություններ չեն իրականացվել: Մեր կարծիքը չի ձևափոխվել այս հարցի կապակցությամբ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Հիմնադրամի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Հիմնադրամի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Հիմնադրամը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Հիմնադրամի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու

նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:

- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Հիմնադրամի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Հիմնադրամի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Հիմնադրամին դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
Տնօրեն

Նարինե Աճեմյան, FCCA
Առաջադրանքի պատասխանատու

25 հունիսի 2024թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Ծանոթ.			
Ակտիվներ				
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>				
Հիմնական միջոցներ		882		301
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	4	16,988		7,548
Ոչ նյութական ակտիվներ		500		510
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	15	-		68,202
Ներդրումներ ծրագրերում	5	482,142		520,913
Տրամադրված փոխառություններ	6	613,277		621,857
Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր	7	190,489		212,590
		<u>1,304,278</u>		<u>1,431,921</u>
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>				
Պաշարներ		1,324		967
Տրամադրված փոխառությունների ընթացիկ մաս	6	452,475		703,015
Դեբիտորական պարտքեր	7	43,022		76,578
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		144,392		192,798
		<u>641,213</u>		<u>973,358</u>
Ընդամենը ակտիվներ		<u><u>1,945,491</u></u>		<u><u>2,405,279</u></u>

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2023թ.	2022թ.
		դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պարտավորություններ և զուտ ակտիվներ			
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Երկարաժամկետ վարկեր	8	2,039,441	1,976,679
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	9	1,881,682	2,026,741
Վարձակալության գծով պարտավորություն	10	11,854	-
		<u>3,932,977</u>	<u>4,003,420</u>
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Երկարաժամկետ վարկերի կարճաժամկետ մաս	8	13,749	13,556
Վարձակալության գծով պարտավորության կարճաժամկետ մաս	10	5,446	5,435
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	11	13,370	13,714
		<u>32,565</u>	<u>32,705</u>
<i>Զուտ ակտիվներ</i>			
Կուտակված արդյունք		<u>(2,020,051)</u>	<u>(1,630,846)</u>
Ընդամենը պարտավորություններ և զուտ ակտիվներ		<u>1,945,491</u>	<u>2,405,279</u>

Ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2024թ. հունիսի 25-ին:

Ալեքսանդր Քալանթարյան
Տնօրենի ժ/պ

Գոհար Հովհաննիսյան
Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 39-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2023թ.	2022թ.
		դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից եկամուտ	12	152,446	141,140
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներից գուտ վնաս	13	(25,891)	(355,324)
Շնորհներից եկամուտ	9	145,058	137,174
Ֆինանսական ծախսեր	14	(235,020)	(227,699)
Ֆինանսական ակտիվների պարտքային կորուստների գծով ծախս		(203,462)	(219,032)
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	15	(154,496)	(94,632)
Այլ ոչ գործառնական եկամուտ/(ծախս)		362	(328)
Վնաս մինչև հարկերը		(321,003)	(618,701)
Շահութահարկի գծով ծախս	16	(68,202)	(24,407)
Տարվա վնաս		(389,205)	(643,108)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		(389,205)	(643,108)
Զուտ ակտիվները տարվա սկզբում		(1,630,846)	(987,738)
Զուտ ակտիվները տարվա վերջում		(2,020,051)	(1,630,846)

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի և գուտ ակտիվներում մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 39-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ծրագրերում ներդրումների օտարումից մուտքեր	71,542	137,221
Ծրագրերում ներդրումներից ստացված եկամուտ	16,316	22,260
Փոխառությունների մարում	148,568	180,110
Տրված փոխառություններից տոկոսային եկամտի ստացում	56,955	74,562
Բանկային հաշիվների մնացորդներից տոկոսային մուտքեր	7,715	8,318
Զուտ այլ մուտքեր	6,831	7,284
Ընդամենը գործառնական մուտքեր	308,082	429,755
Փոխառությունների տրամադրում	(102,170)	(242,395)
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարներ	(34,944)	(34,501)
Վճարված հարկեր և այլ պարտադիր վճարներ	(9,658)	(26,536)
Վճարումներ մատակարարներին	(21,233)	(31,284)
Զուտ այլ ելքեր	(9,860)	-
Ընդամենը գործառնական ելքեր	(177,865)	(334,716)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ</i>	130,217	95,039
<i>Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Վարկերի մայր գումարի մարում	(70,915)	(70,915)
Վարկերից տոկոսների մարում	(100,016)	(101,436)
Վարձակալական վճարների մարում	(7,800)	(6,750)
<i>Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	(178,731)	(179,101)
Բանկերում մնացորդների զուտ նվազում	(48,514)	(84,062)
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	108	(347)
Բանկերում մնացորդներ տարվա սկզբում	192,798	277,207
Բանկերում մնացորդներ տարվա վերջում	144,392	192,798

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 39-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

Հայաստանում գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման հիմնադրամը («Հիմնադրամ») հիմնադրվել է 2009թ. հունվարի 8-ին՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության թիվ 100-Ն որոշման:

Հիմնադրամը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության և Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի («ԳԶՄՀ») միջև 2008թ. հունվարի 8-ին ստորագրված և Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կողմից հաստատված՝ «Շուկայավարման հնարավորություն ֆերմերներին» ծրագրի ֆինանսավորման պայմանագրի պահանջների համաձայն:

Հիմնադրամի նպատակը Հայաստանի գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման միջոցով աղքատության նվազեցմանն օժանդակելն է:

Հիմնադրամի հիմնական գործունեությունն է հանդիսանում գյուղական վայրերի փոքր և միջին ձեռնարկությունների գործունեության ֆինանսավորումը, ինչը թույլ է տալիս այդ ձեռնարկություններին բարելավել իրենց մրցակցային դիրքերը շուկայում:

Ֆինանսավորման նպատակով Հիմնադրամը ստացել է շնորհներ Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամից, ինչպես նաև արտոնյալ պայմաններով փոխառություններ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունից:

Հիմնադրամը ղեկավարում է Հոգաբարձուների խորհուրդը՝ Հայաստանի Հանրապետության Էկոնոմիկայի նախարարի գլխավորությամբ:

Հիմնադրամի իրավաբանական հասցեն է Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0014, Մամիկոնյանց փ. 39ա, փաստացի հասցեն՝ Երևան, Փարպեցի փող., 22/3 շենք:

Հիմնադրամի աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2023թ. կազմել է 6 մարդ (2022թ.՝ 6 մարդ):

Գործարար միջավայր

Հիմնադրամն իր հիմնական գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, այն ենթակա է Հայաստանի տնտեսական և ֆինանսական շուկաների ազդեցությանը, որոնք բնորոշ են զարգացող շուկաներին: Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերը ենթակա են տարբեր մեկնաբանությունների, որոնք այլ իրավական և հարկաբյուջետային խոչընդոտների հետ միասին նպաստում են Հայաստանում գործող կազմակերպությունների առջև ծառայած մարտահրավերներին: Հայաստանի տնտեսության կայունությունն ու զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը վերահաստատել է իր հավատարմությունը լավ կառավարման սկզբունքներին, այդ թվում՝ հակակոռուպցիոն, թափանցիկության և հաշվետվողականության:

Իրավիճակը Հայաստանի Հանրապետությունում սրվել է 2020թ. Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյունքում: Արցախյան 44-օրյա

պատերազմի հետևանքները դեռևս էական ազդեցություն են ունենում երկրի ընդհանուր տնտեսության վրա: 2023թ. Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքական իրավիճակը շարունակում է մնալ համեմատաբար անկայուն: 2023թ. սեպտեմբերին տեղի ունեցավ շուրջ 120,000 արցախաբնակ հայերի բռնի տեղահանումը դեպի Հայաստան, որը լրացուցիչ տնտեսական և քաղաքական ցնցումների առիթ հանդիսացավ: Քաղաքական անկայուն իրավիճակի, միջազգային ճանապարհների պարբերաբար փակման, հրադադարի ռեժիմի կարճաժամկետ խախտումների հետևանքով, դժվար է հստակ կանխատեսել նշված պայմանների տնտեսական ազդեցությունը Հիմնադրամի գործունեության վրա:

Ուկրաինայում պատերազմի արդյունքում շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ խիստ տնտեսական պատժամիջոցներ են սահմանել Ռուսաստանի և Բելառուսի նկատմամբ՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց նկատմամբ: Պատերազմի սկզբից ի վեր նկատվել է ռուսական ռուբլու՝ արտարժույթի նկատմամբ զգալի անկայունություն, ինչպես նաև՝ Ռուսաստանի արժեթղթերի շուկայում և այլ շուկաներում ցուցակված ռուսական ընկերությունների արժեքի զգալի կորուստ: Իրավիճակը դեռ չի հանգուցալուծվել, սակայն այն արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների ինչպես Ուկրաինայում, այնպես էլ Ռուսաստանում և ամբողջ աշխարհում: Ռուսաստանի Դաշնությունը Հայաստանի նշանակալի առևտրային գործընկեր է, ուստի Ռուսաստանի նկատմամբ կիրառված պատժամիջոցները, ինչպես նաև այդ պատժամիջոցների ուժգնացումը էական ազդեցություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության և ֆինանսական շուկայի վրա:

Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունը պատճառ դարձավ, որ հազարավոր ռուսներ և ուկրաինացիներ տեղափոխվեն Հայաստանի Հանրապետություն: Մա վերաբերում է ոչ միայն անհատներին, այլ նաև ձեռնարկություններին, որոնք հիմնադրվել և իրենց գործունեությունը ծավալել են այդ երկրներում: Այդ հանգամանքը նպաստել է հայկական շուկա արտարժույթի ներհոսքի աճին, ինչը դրական ազդեցություն է ունեցել Հայաստանի տնտեսության վրա, ինչի արդյունքում ընդհանուր առմամբ գրանցվել է երկնիշ աճ: Հիմնադրամի ղեկավարությունը հետևում է տնտեսական ընթացիկ իրավիճակը: Քանի որ պատերազմը դեռևս շարունակվում է, հնարավոր չէ հուսալիորեն գնահատել այն վերջնական ազդեցությունը, որը կարող է այն ունենալ Հիմնադրամի գործունեության վրա, քանի որ ընդհանուր տնտեսության վրա դրա ազդեցության աստիճանի վերաբերյալ առկա է անորոշություն:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվությունները չեն արտացոլում վերը նկարագրվածի հնարավոր ապագա ազդեցությունը Հիմնադրամի գործունեության վրա:

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից: Հաշվետվությունները պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն գնահատման վրա, որ Հիմնադրամն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

Ներկայումս ՖՀՄՍ-ները չեն պարունակում հաշվապահական հաշվառման վարման և ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման վերաբերյալ հատուկ ուղեցույցներ շահույթ չհետապնդող և ոչ կառավարական կազմակերպությունների համար: Եթե ՖՀՄՍ-ները չեն տալիս ուղղություն շահույթ չհետապնդող ոլորտի կազմակերպություններին հատուկ գործարքների հաշվառման վերաբերյալ, ապա հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը պետք է հիմնվի ՖՀՄՍ-ների ընդհանուր սկզբունքների վրա՝

համաձայն Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) «Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հայեցակարգային հիմունքների»:

2.2 Չափման հիմքեր

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման սկզբունքով և սկզբնական արժեքի մեթոդով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա գեղչված արժեքով կամ իրական արժեքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Հիմնադրամի գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Հիմնադրամի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով (եթե այլ բան նշված չէ), քանի որ, դեկլարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Հիմնադրամի ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՄ-ներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Հիմնադրամի դեկլարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 17-ում: Չնայած ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են դեկլարության կողմից ներկա ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկացված լինելու վրա, այդ հաշվապահական գնահատականները, որպես կանոն, կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Հետևաբար, կատարված ենթադրությունները և դատողությունները համապատասխանաբար կճշգրտվեն այն տարում, որում պայմանները կփոխվեն:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Հիմնադրամն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2023թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) և ՀՀՄՄԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2023թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները առաջին անգամ են կիրառվել 2023թ.:

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը
<i>ՖՀՄՄ 17</i>	<i>Փոփոխություններ Ապահովագրական պայմանագրերում ՖՀՄՄ 17, ներառյալ ՖՀՄՄ 9-ի կիրառումից ժամանակավոր ազատման երկարաձգումը (ՖՀՄՄ 4 փոփոխություններ)</i>
<i>ՀՀՄՄ 12</i>	<i>Մեկ գործարքից առաջացող ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություններ)</i>
<i>ՖՀՄՄ 17</i>	<i>ՖՀՄՄ 17-ի և ՖՀՄՄ 9-ի սկզբնական կիրառում – Համեմատական տեղեկատվություն (ՖՀՄՄ 17 փոփոխություն)</i>
<i>ՀՀՄՄ 8</i>	<i>Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՄ 8 փոփոխություններ)</i>
<i>ՀՀՄՄ 1</i>	<i>Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՄ 1 և ՖՀՄՄ Գործնական կիրառություն 2)</i>
<i>ՀՀՄՄ 12</i>	<i>Միջազգային հարկային բարեփոխումներ – Pillar 2 կանոններ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություն)</i>

Բացառությամբ սույն ծանոթագրության մեջ բացահայտված *Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 1 և ՖՀՄՄ Գործնական կիրառություն 2* ստանդարտների ստորև ներկայացված փոփոխությունների, այլ ստանդարտներն ու փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունեցել Հիմնադրամի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 1-ում և ՖՀՄՄ Գործնական կիրառություն 2

ՀՀՄՄ 1-ում և ՖՀՄՄ Գործնական կիրառություն 2-ում («Էականության մասին դատողությունների կիրառում»), փոփոխությունները ներկայացնում են ուղեցույցներ և օրինակներ՝ օգնելու կազմակերպություններին կիրառել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վերաբերյալ էականության դատողությունները: Փոփոխությունների նպատակն է օգնել կազմակերպություններին ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության առավել օգտակար բացահայտումները՝ փոխարինելով «նշանակալի» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջը «էական» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջով և ավելացնելով ուղեցույց այն մասին, թե կազմակերպություններն ինչպես պետք է կիրառեն էականության հայեցակարգը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Հիմնադրամի կողմից

Այս ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Հիմնադրամի կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Հիմնադրամի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունենա Հիմնադրամի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը	Տվյալ ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար կիրառելի
ՀՀՄՍ 1	Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 1	Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ կովենանսների հետ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՖՀՄՍ 16	Վարձակալության պարտավորություն Վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքի ժամանակ (ՖՀՄՍ 16 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7	Մատակարարների ֆինանսական պայմանավորվածություններ (ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 21	Փոխանակելիության բացակայություն (ՀՀՄՍ 21 փոփոխություն)	1 հունվարի 2025թ.

3 Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականություն

3.1 Արտարժույթ

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Հիմնադրամի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 404.79 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 447.90 ՀՀ դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 393.57 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 420.06 ՀՀ դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը):

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

3.2 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման, և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումները:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է տարվա արդյունքում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է տարվա արդյունքում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Կահույք և պարագաներ	- 3-5 տարի
Համակարգչային և գրասենյակային տեխնիկա	- 1-5 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	- 5 տարի

3.3 Հիմնական միջոցների արժեզրկում

Հիմնական միջոցներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորուստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ:

3.4 Վարձակալված ակտիվներ

Հիմնադրամը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Հիմնադրամն իր ֆինանսական վիճակի մասին առանձին հաշվետվությունում ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, Հիմնադրամի կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և

նախքան վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվը կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումները):

Հիմնադրամը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Հիմնադրամը նաև գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը արժեզրկման համար, երբ այդպիսի ցուցանիշներ կան:

Կարճաժամկետ վարձակալություններ

Հիմնադրամը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

3.5 Պաշարներ

Պաշարները հիմնականում պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով առաջին մուտք՝ առաջին ելք (ԱՄԱԵ) մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.6 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում և ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ Հիմնադրամը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և սկզբնական չափումը

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնք չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ և չափվում են գործարքի գնով՝ ՖՀՄՄ 15-ի պահանջներին համապատասխան:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող,

- իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- իրական արժեքով չափվող՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով:

Դասակարգումը բնորոշվում է հետևյալ երկու պարագայով.

- Հիմնադրամի՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը,
- ֆինանսական ակտիվի՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշները:

Հիմնադրամի ֆինանսական ակտիվները, ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 18-ում:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, եթե ակտիվները բավարարում են հետևյալ պայմաններին (և չեն դասակարգված որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով).

- դրանք պահվում են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքագրել դրանց հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը,
- ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն դեպքերում, երբ զեղչման ազդեցությունը աննշան է, զեղչում չի կատարվում: Ֆինանսական գործիքների այս կատեգորիայում են դասակարգվում Հիմնադրամի դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, դեբիտորական պարտքերը և տրված փոխառությունները:

Ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են «հավաքագրման համար պահվող» կամ «հավաքագրման և վաճառքի համար պահվող» բիզնես մոդելներից տարբեր մոդելի շրջանակներում, դասակարգվում են որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Հետագայում, անկախ բիզնես մոդելից, բոլոր այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց պայմանագրային դրամական հոսքերը չեն հանդիսանում միայն մայր գումարի և հաշվարկված տոկոսի մարում, հաշվառվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Այս կատեգորիան ներառում է ներդրումներն այլ ընկերությունների սեփական կապիտալում: Հիմնադրամը այդ ներդրումները հաշվառում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Իրական արժեքը որոշվում է ՖՀՄՍ 9-ի պահանջներին համապատասխան:

Այս կատեգորիայում դասակարգված ակտիվները չափվում են իրական արժեքով՝ օգուտը կամ կորուստները ճանաչելով տարվա արդյունքում: Այս կատեգորիայում դասակարգված ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը որոշվում է գործող շուկայի գործարքներին հղում կատարելով կամ, այն պարագայում, երբ առկա չէ գործող շուկա՝ կիրառելով գնահատման մեթոդը:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչելու համար ՖՀՄՍ 9-ում արժեզրկմանը ներկայացված պահանջներում օգտագործվում է ապագային առնչվող տեղեկատվություն՝ «Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը»: ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների շրջանակներում ընդգրկվող գործիքները ներառում են տրված փոխառությունները և փոխառային տիպի այլ ֆինանսական ակտիվները, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, դեբիտորական պարտքերը, պայմանագրային ակտիվները, որոնք ճանաչվել և չափվել են ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն:

Պարտքային կորուստների ճանաչումը այլևս կախված չէ Հիմնադրամի՝ պարտքային կորուստը բնորոշող իրադարձության սկզբնական բացահայտումից: Փոխարենը, պարտքային ռիսկը գնահատելիս և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Հիմնադրամը դիտարկում է տեղեկատվության ավելի ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա:

Առաջընթաց գնահատման մոտեցումը կիրառելիս առանձնացվում են հետևյալները.

- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չեն վատթարացել կամ ունեն ցածր պարտքային ռիսկ («Փուլ 1») և
- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն վատթարացել են և որոնց պարտքային ռիսկը ցածր չէ («Փուլ 2»):

«Փուլ 3»-ը ընդգրկում է այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց մասով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույցներ:

Առաջին դասի ակտիվների համար ճանաչվում են «12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները», մինչդեռ «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները» ճանաչվում են երկրորդ դասի ակտիվների համար: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը որոշվում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի պարտքային կորուստների հավանականության միջին կշռված գնահատումով:

Դեբիտորական պարտքեր

Հիմնադրամը հաշվառում է դեբիտորական պարտքերը՝ օգտվելով պարզեցված մոտեցումից և կորստի գծով պահուստը ձևակերպում է որպես գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Դրանք իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային դրամական հոսքերի ակնկալվող դադարեցումները հաշվի առնելով ֆինանսական ակտիվի գործողության ժամկետի ամբողջ ընթացքում ցանկացած պահի չմարվելու հնարավորությունը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելիս Հիմնադրամն օգտագործում է պահուստի մատրիցան՝ ելնելով պատմական փորձից, արտաքին ցուցանիշներից և ապագային առնչվող տեղեկատվությունից:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը

Հիմնադրամի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը: Հիմնադրամի ֆինանսական պարտավորությունները, ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 17-ում:

Վարկեր

Վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ առանց գործարքային ծախսերի: Իրական արժեքի և նոմինալ արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ

վնասում՝ բացառությամբ պետության կողմից ստացված վարկերի: Շուկայականից ցածր տոկոսով պետական վարկերից օգուտը դիտվում է որպես պետական շնորհ: Մկզբնական ճանաչումից հետո վարկերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ այս արժեքի և մարման արժեքի միջև տարբերությունը փոխառության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Տոկոսավճարները և փոխառությունների հետ կապված այլ ծախսերը ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ՝ որպես ֆինանսական ծախսերի մի մաս:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության գծով պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են վարձակալական վճարների ներկա արժեքով, որոնք դեռ չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին, գեղջվում են՝ օգտագործելով վարձակալության պայմանագրին ներհատուկ տոկոսադրույքով կամ, եթե այդ տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել, Հիմնադրամի հավելյալ վարկավորման լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով:

Մկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալության գծով պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.7 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Մնացորդները դրամարկղում և բանկերում ներառում են կանխիկ միջոցները և բանկային հաշիվների մնացորդները:

3.8 Շնորհներ

Շնորհը չի ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավորված երաշխիք, որ Հիմնադրամը կատարելու է դրան կից բոլոր պայմանները, և որ շնորհը ստացվելու է:

Շնորհները, որոնց հիմնական պայմանը Հիմնադրամի կողմից ոչ ընթացիկ ակտիվներ գնելը, կառուցելը կամ այլ կերպ ձեռք բերելն է, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ և սիստեմատիկորեն փոխանցվում են շահույթ կամ վնաս՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Այլ շնորհները ճանաչվում են սիստեմատիկ հիմունքով եկամուտ այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք փոխհատուցում են համապատասխան ծախսումները, որոնց համար դրանք ստացվել են: Շնորհը, որը հատկացվում է Հիմնադրամին՝ ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որպես շտապ ֆինանսական օգնություն՝ առանց հետագա համապատասխան ծախսումներ կրելու, ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ դառնում է ստացման ենթակա:

3.9 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Հիմնադրամը կատանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ:

3.10 Հատուցումներ աշխատակիցներին

Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնք ենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝

- (ա) աշխատավարձերը և պարգևավճարները,
- (բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները:

3.11 Եկամուտների ճանաչում

Եկամուտները չափվում են ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Հիմնադրամի կողմից տրամադրված ցանկացած իջեցումների գումարները:

Շահաբաժիններից և տոկոսներից եկամուտ

Շահաբաժիններից եկամուտը ճանաչվում է, երբ սահմանված է վճարը ստանալու Հիմնադրամի իրավունքը:

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համամասնության հիմունքով՝ մնացորդային արժեքի նկատմամբ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը, որը գեղչում է ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների ներհոսքերը ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ժամկետում՝ մինչև ակտիվի գուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Ներդրումների օտարումից եկամուտ

Ներդրումների օտարումից եկամուտը ճանաչվում է, երբ Հիմնադրամը գնորդին է փոխանցել ներդրման սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը, և երբ հնարավոր է արժանահավատորեն չափել եկամտի և գործարքի հետ կապված կատարված կամ կատարվելիք ծախսումների գումարները:

4 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Հազար դրամ	Գրասենյակային տարածքներ
<i>Սկզբնական արժեք</i>	
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	21,666
Ավելացում	7,216
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	28,882
<i>Վերաչափում</i>	
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(28,882)
Ավելացում	18,532
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18,532
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>	
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	15,347
Տարվա հաշվարկ	5,987
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,334
<i>Վերաչափման հետևանքով դուրսգրում</i>	
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(26,746)
Տարվա հաշվարկ	6,956
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,544
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,548
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	16,988

5 Ներդրումներ ծրագրերում

Հիմնադրամին պատկանող ներդրումների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

2023թ.	Բաժնեմասը տոկոսային արտահայտությամբ	Ներդրման անվանական արժեք	Ներդրման իրական արժեք	Բաժնետոմսերի հետզման ժամկետ
«Ագրոլոգ» ՓԲԸ	35.30%	105,000	101,778	15 նոյեմբեր 2026թ.
«ԷՐԻՋ» ՓԲԸ	33.64%	185,000	160,681	15 նոյեմբեր 2027թ.
«Մեդրու պահածոների գործարան» ՓԲԸ	43.15%	100,000	70,952	31 դեկտեմբերի 2026թ.
«Գոֆրոլայն» ՓԲԸ	36.99%	190,815	148,731	31 դեկտեմբերի 2026թ.
		580,815	482,142	

2022թ.	Բաժնեմասը տոկոսային արտահայտությամբ	Ներդրման անվանական արժեք	Ներդրման իրական արժեք	Բաժնետոմսերի հետգնման ժամկետ
«Եղեգնաձորի պահածոների գործարան» ՓԲԸ	27.00%	390,920	-	26 հունվարի 2023թ.
«Ագրոլոգ» ՓԲԸ	35.30%	105,000	93,111	15 նոյեմբերի 2026թ.
«ԷՐԻՉ» ՓԲԸ	33.60%	185,000	165,894	15 նոյեմբերի 2027թ.
«Մեղրու պահածոների գործարան» ՓԲԸ	43.15%	100,000	70,952	31 դեկտեմբերի 2026թ.
«Գոֆրոլայն» ՓԲԸ	36.99%	190,815	190,956	31 դեկտեմբերի 2026թ.
		<u>971,735</u>	<u>520,913</u>	

Տարվա ընթացքում «Եղեգնաձորի պահածոների գործարան» ՓԲԸ-ն ճանաչվել է սնանկ, որի արդյունքում Հիմնադրամը ձեռնարկել է բաժնետոմսերի հետգնման գործընթացը:

Համաձայն բաժնետոմսերի բաժանորդագրության պայմանագրերի՝ Հիմնադրամը ներդրումներ է կատարում տարբեր ընկերություններում սովորաբար 20-49%-ի սահմաններում: Համաձայն այդ պայմանագրերի՝ ներդրման օբյեկտ ընկերությունների մյուս բաժնետերերն իրավունք ունեն ցանկացած պահին Հիմնադրամից հետ գնել բաժնետոմսերը:

Շահութաբաժինների հաշվարկման պայմանները

Կատարված ներդրումների դիմաց Հիմնադրամը բաժնետոմսերի բաժանորդագրության պայմանագրերի համաձայն իրավունք ունի ստանալ շահաբաժիններ իր ներդրման չափին համապատասխան, որոնք պետք է հաշվարկվեն ներդրման օբյեկտ ընկերությունների և այդ ընկերությունների այլ բաժնետերերի կողմից երաշխավորված նվազագույն եկամտաբերության հիման վրա: Այն դեպքում, երբ ընկերությունների գործունեության արդյունքում ստացված եկամտաբերությունը չի բավարարի տարեկան շահութաբաժին վճարելու համար, որը կազմում է Հիմնադրամի ներդրման արժեքի առնվազն 5 %-ը (նվազագույն եկամտաբերություն), ընկերությունների այլ բաժնետերերը պարտավորվում են վճարել հաշվարկված շահաբաժնի և նվազագույն եկամտաբերության տարբերությունը:

Ներդրման օտարման պայմանները

Համաձայն բաժնետոմսերի բաժանորդագրության պայմանագրերի՝ յուրաքանչյուր պայմանագրով նախատեսված մարման ամսաթվին Հիմնադրամը պարտավոր է վաճառել ընկերությունների սովորական բաժնետոմսերը, և ընկերությունների մյուս բաժնետերերը պետք է Հիմնադրամից հետ գնեն բոլոր բաժնետոմսերը:

Բաժնետոմսերի օտարման գինն ըստ պայմանագրի պետք է հաշվարկվի հետևյալ բաղադրիչների հիման վրա՝

- Ներդրման գումարի մնացորդը
- Մինչև վաճառքի պահը հաշվարկված և ընկերությունում վերաներդրված շահութաբաժնի գումարը
- Ժամկետանց պարտավորությունների նկատմամբ կիրառված տույժերը
- շուկայի հավելավճարը, որը հաշվարկվելու է որպես շրջանառության աճի 2%-ը, այն է ելքի պահին նախորդ երկու տարիների միջին շրջանառության և ներդրմանը

նախորդող տարվա շրջանառության միջև տարբերությունը՝ որպես բաժնետոմսերի թանկացում:

Ծրագրերում ներդրումների իրական արժեքի չափման մանրամասները նկարագրված են ծանոթագրություն 20-ում:

6 Տրամադրված փոխառություններ

Ստորև ներկայացված են տրամադրված փոխառությունների մանրամասները.

2023թ.	Անվանա- կան տոկոսա- դրույք	Մարման ժամկետ	Համախառն գումար	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռա- յին արժեք
«Ագրոլոգ» ՓԲԸ	8%-12%	2025թ.	53,024	-	53,024
«Ալկամար» ՍՊԸ	12%	2026թ.	234,950	-	234,950
«Գոֆրոլայն» ՓԲԸ	5%-8.5%	2024-2027թթ.	105,410	-	105,410
«Սիս Նատուրալ» ՓԲԸ	10%	2025թ.	62,132	-	62,132
«Արզնի մսամթերք» ՓԲԸ	-	2028թ.	37,561	-	37,561
«Էրիզ» ՓԲԸ	8%-12.5%	2024թ.	9,936	-	9,936
«Էս-Էֆ թրեյդ» ՍՊԸ	10%-12%	2024թ.	9,388	-	9,388
«Ա.Օսիպյան» ՍՊԸ	8.%	2030թ.	297,593	(11,105)	286,488
«Թրասթ Մենեջմենթ» ՍՊԸ	12%	2025թ.	151,829	(41,979)	109,850
«Մեդրու պահածոների գործարան» ՓԲԸ	10%-12%	2024-2026թթ.	220,615	(179,485)	41,130
«Բերդավանի գինու գործարան» ԲԲԸ	13%	2026թ.	197,012	(144,424)	52,588
«Եղեգնաձորի պահածոների գործարան» ՓԲԸ	12%	2022թ.	53,147	(23,720)	29,427
«Գեյի-15» ՍՊԸ	10%-12%	2024թ.	33,227	(24,657)	8,570
«Մարշալ Լոջիստիքս» ՍՊԸ	12%	2025թ.	39,066	(13,768)	25,298
«Ատաստ Ֆուդ» ՍՊԸ	12%	2020թ.	65,813	(65,813)	-
«Գարբուշ» ՍՊԸ	10%-12%	2021-2024թթ.	275,910	(275,910)	-
			<u>1,846,613</u>	<u>(780,861)</u>	<u>1,065,752</u>

2022թ.	Անվանա- կան տոկոսա- դրույք	Մարման ժամկետ	Համախառն գումար	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռա- յին արժեք
«Ա.Օսիպյան» ՍՊԸ	8.%	2025թ.	297,868	-	297,868
«Ագրոլոգ» ՓԲԸ	5%-12%	2022-2024թթ.	50,040	-	50,040
«Ալկամար» ՍՊԸ	10%	2025թ.	205,594	-	205,594
«Սիս Նատուրալ» ՓԲԸ	5%-10%	2025թ.	105,420	-	105,420
«Արզնի մսամթերք» ՓԲԸ	12%	2027թ.	92,314	-	92,314
«Գոֆրոլայն» ՓԲԸ	5%-8.5%	2023-2027թթ.	117,947	-	117,947
«Էրիզ» ՓԲԸ	8%-12%	2022-2024թթ.	42,348	-	42,348
«Էս-Էֆ թրեյդ» ՍՊԸ	10%-12%	2024թ.	9,517	-	9,517
«Թրասթ Մենեջմենթ» ՍՊԸ	13%	2025թ.	144,472	-	144,472

«Մեղրու պահածոների գործարան» ՓԲԸ	9%-12%	2022-2023թթ.	224,589	(139,185)	85,404
«Եղեգնաձորի պահածոների գործարան» ՓԲԸ	12%	2022թ.	52,745	(23,326)	29,419
«Բերդավանի գինու գործարան» ԲԲԸ	13%	2026թ.	180,826	(44,867)	135,959
«Գեչի-15» ՍՊԸ	10%	2023թ.	33,227	(24,657)	8,570
«Ատաստ Ֆուդ» ՍՊԸ	12%	2020թ.	69,454	(69,454)	-
«Գարբուշ» ՍՊԸ	10%-12%	2021-2024թթ.	275,910	(275,910)	-
			<u>1,902,271</u>	<u>(577,399)</u>	<u>1,324,872</u>

Փոխառությունների զուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում: Փոխառություններն արտահայտված են հայկական դրամով:

Տրված փոխառությունների պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2023թ.	2022թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	577,399	358,367
Տարվա ընթացքում պահուստի աճ	203,462	219,032
Տարեվերջի մնացորդ	<u>780,861</u>	<u>577,399</u>

Մնանկ ճանաչված ընկերություններին տրամադրված փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը որոշվել է՝ հաշվի առնելով գրավի ապահովության չափը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սնանկ ճանաչված ընկերություններն են՝ «Ատաստ Ֆուդ» ՍՊԸ-ն, «Եղեգնաձորի պահածոների գործարան» ՓԲԸ-ն և «Գեչի-15» ՍՊԸ-ն:

Տրամադրված փոխառություններն ապահովված են գրավով՝ անշարժ գույքով և/կամ փոխառուների անձնական երաշխավորությամբ: Փոխառությունների պարտքային ռիսկի ենթարկվածության մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 19-ում:

Հիմնադրամն ընթացիկ տարում բարձրացրել է «Մեղրու պահածոների գործարան» ՓԲԸ-ի, «Բերդավանի գինու գործարան» ԲԲԸ-ի և «Թրասթ Մենեջմենթ» ՍՊԸ-ի պարտքային ռիսկի գնահատումը, հետևաբար նաև գնահատված արժեզրկման գումարը՝ ելելով սահմանամերձ տարածքներում գրավների իրացվելիության անորոշությունից:

7 Դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Դեբիտորական պարտքեր ներդրումների օտարումից	215,842	268,906
Այլ դեբիտորական պարտքեր	10,141	6,347
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	<u>(2,210)</u>	<u>(2,210)</u>
Զուտ դեբիտորական պարտքեր	<u>223,773</u>	<u>273,043</u>

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Տրված կանխավճարներ	3,239	3,962
Կանխավճարված հարկեր	6,499	12,163
	<u>233,511</u>	<u>289,168</u>

Ներդրումների օտարումից դեբիտորական պարտքերի մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	Ժամկետ	Հաշվեկշռային արժեք	
		2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
«Յ65 գրուպ» ՓԲԸ	2029թ.	93,352	96,467
«Վայոց Ձոր Մսամթերք» ՓԲԸ	2028թ.	70,888	69,003
«Արգնի մսամթերք» ՓԲԸ	2027թ.	49,392	49,636
«Միս Նատուրալ» ՓԲԸ	2023թ.	-	51,590
		<u>213,632</u>	<u>266,696</u>

Դեբիտորական պարտքերի կորստի գծով պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	2,210	5,763
Տարվա ընթացքում պահուստի ճշգրտում	-	(3,553)
Տարեվերջի մնացորդ	<u>2,210</u>	<u>2,210</u>

Հիմնադրման առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չի հաշվարկում: Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի զեղչման տոկոսադրույքները բացահայտված են ծանոթագրություն 20-ում:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Դեբիտորական պարտքերն արտահայտված են հայկական դրամով:

Դեբիտորական պարտքերի պարտքային ռիսկի ենթարկվածության մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 19-ում:

8 Երկարաժամկետ վարկեր

Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի (ԳԶՄՀ) և Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության միջև կնքված պայմանագրերի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունը փոխառություններ է տրամադրել Հիմնադրամին «Շուկայավարման հնարավորություն ֆերմերներին» և «Ենթակառուցվածքների և գյուղական ֆինանսավորման աջակցություն» ծրագրերի իրականացման համար:

Ստացված վարկերի մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Ծրագրի անվանումը	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.	Պայմանագ- րի տոկոսա- դրույք	Արդյունա- վետ տոկոսադ- րույք	Մարման ժամկետ
«Շուկայավարման հնարավորություն ֆերմերներին»	701,422	714,978	2.0%	14.3%	2047թ. հունվարի 25
«Ենթակառուցվածքների և գյուղական ֆինանսավորման աջակցություն»	1,351,768	1,275,257	3.0%	12.3%	2039թ. հունվարի 25
	<u>2,053,190</u>	<u>1,990,235</u>			

Ստացված վարկերը ճանաչման պահին ձևակերպվել են իրական արժեքով, իսկ իրական և պայմանագրային արժեքների միջև տարբերությունը ճանաչվել է որպես պետական աջակցություն և ներառվել է ակտիվներին վերաբերող շնորհներում (տե՛ս ծանոթագրություն 9):

9 Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՀՀ կառավարություն	1,851,133	1,983,624
Դանիայի Թագավորության կառավարություն	30,549	43,117
	<u>1,881,682</u>	<u>2,026,741</u>

Ակտիվներին վերաբերող շնորհների շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	2,026,741	2,163,915
Ճանաչված շահույթում կամ վնասում	(145,059)	(137,174)
Տարեվերջի մնացորդ	<u>1,881,682</u>	<u>2,026,741</u>

ՀՀ կառավարությունից ստացված շնորհն իրենից ներկայացնում է ՀՀ Ֆինանսների նախարարությունից ստացված երկարաժամկետ վարկերի ճանաչման պահին նոմինալ և իրական արժեքների միջև տարբերությունը (տե՛ս ծանոթագրություն 8):

10 Վարձակալության գծով պարտավորություն

Հիմնադրամը գրասենյակային տարածք է վարձակալում Երևանում, Ղ. Փարպեցու փողոց 22 շենք, բնակարան 3 հասցեում: Ընթացիկ տարում Հիմնադրամը երեք տարի ժամկետով վերակնքել է գրասենյակային տարածքի վարձակալության պայմանագիրը:

Ապագա նվազագույն վարձավճարները արտացոլված են ստորև.

Հազար դրամ	Նվազագույն վարձավճարներ	
	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Մեկ տարվա ընթացքում</i>		
Վարձավճարներ	7,800	5,851
Ֆինանսական ծախս	(2,355)	(416)
	<u>5,445</u>	<u>5,435</u>
<i>Երկրորդից հինգերորդ տարիների ընթացքում</i>		
Վարձավճարներ	13,650	-
Ֆինանսական ծախս	(1,795)	-
	<u>11,855</u>	<u>-</u>
Զուտ ներկա արժեք	<u>17,300</u>	<u>-</u>

11 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Աշխատավարձի գծով պարտավորություններ	13,234
Այլ	136	131
	<u>13,370</u>	<u>13,714</u>

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերն արտահայտված են հայկական դրամով:

12 Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից եկամուտ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
	Տրված փոխառությունների գծով տոկոսային եկամուտ	110,293
Ղեբիտորական պարտքերի զեղչման հակադարձումից եկամուտ	34,437	24,525
Բանկային հաշիվներից եկամուտ	7,716	8,562
	<u>152,446</u>	<u>141,140</u>

13 Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներից զուտ եկամուտ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Իրական արժեքի վերաչափումից վնաս	(48,948)	(379,589)
Հաշվեգրված շահաբաժիններ	23,057	24,265
	<u>(25,891)</u>	<u>(355,324)</u>

14 Ֆինանսական ծախսեր

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
ՀՀ Ֆինանսների նախարարության վարկերի տոկոսային ծախսեր	233,886	227,114
Տոկոսային ծախսեր վարձակալության գծով	1,134	585
	<u>235,020</u>	<u>227,699</u>

15 Ընդհանուր և վարչական ծախսեր

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Աշխատավարձ և այլ հատուցումներ աշխատակիցներին	47,765	46,909
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	7,258	6,300
Աուդիտ և խորհրդատվություն	3,916	3,916
Նորոգման և պահպանման ծախսեր	2,278	2,001
Արժեզրկման ճշգրտում	64,692	-
Այլ վարչական ծախսեր	28,587	35,506
	<u>154,496</u>	<u>94,632</u>

Այլ վարչական ծախսերը ներառում են ներդրման օբյեկտների ֆինանսական կայացմանն օժանդակելու համար տարատեսակ ծախսեր՝ տարբեր ցուցահանդեսներում ներկայացնելու, արտադրանքը գովազդելու և այլնի համար, ինչպես նաև Հիմնադրամը կրում է մոնիթորինգի և վերահսկողության ծախսեր՝ փոխհատուցելով վերջիններիս աուդիտի և խորհրդատվության այլ ծախսերը:

16 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	-	-
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	(4,539)
Հետաձգված հարկ	68,202	28,946
	<u>68,202</u>	<u>24,407</u>

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունա- վետ հարկային դրույքաչափ (%)	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունա- վետ հարկային դրույքաչափ (%)
Վնաս մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՄ-ների)	(321,003)		(618,701)	
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով (2022թ՝ 18%)	(57,781)	18.00	(111,366)	18.00
(Չհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, զուտ	(859)	0.27	67,570	(10.92)
Ժամանակավոր տարբերություններ, որոնք չեն ճանաչվել որպես հետաձգված հարկային ակտիվ	46,569	(14.51)	56,935	(9.20)
Չօգտագործված հարկային վնասներից չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվի ազդեցությունը	80,273	(25.01)	11,268	(1.82)
Շահութահարկի գծով ծախս	<u>68,202</u>	<u>(21.25)</u>	<u>24,407</u>	<u>(3.94)</u>

Հետաձգված հարկերի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	68,202	97,148
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	(68,202)	(28,946)
Տարեվերջի մնացորդ	<u>-</u>	<u>68,202</u>

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	Շահույթում		
	1 հունվարի 2023թ.	կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2023թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Փոխանցվող հարկային վնաս	11,268	80,273	91,541
Ներդրումներ ծրագրերում	-	15,355	15,355
Վարձակալության պայմանագրեր	-	3,039	3,039
Տրված փոխառություններ	103,932	(33,595)	70,337
Դեբիտորական պարտքեր	18,760	(3,311)	15,449
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,445	(63)	2,382
	<u>136,405</u>	<u>61,698</u>	<u>198,103</u>
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	3,058	3,058
	<u>-</u>	<u>3,058</u>	<u>3,058</u>
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	<u>(68,203)</u>	<u>(126,842)</u>	<u>(195,045)</u>
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ/(պարտավորություններ)	<u>68,202</u>	<u>(68,202)</u>	<u>-</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	Շահույթում		
	1 հունվարի 2022թ.	կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2022թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հարկային վնաս	-	11,268	11,268
Ներդրումներ ծրագրերում	10,137	(10,137)	-
Տրված փոխառություններ	64,506	39,426	103,932
Դեբիտորական պարտքեր	20,100	(1,340)	18,760
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,405	40	2,445
	<u>97,148</u>	<u>39,257</u>	<u>136,405</u>
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	<u>-</u>	<u>(68,203)</u>	<u>(68,203)</u>
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	<u>97,148</u>	<u>(28,946)</u>	<u>68,202</u>

17 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

17.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Հիմնադրաման իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Իրական արժեքի չափումը

Այն պարագայում, երբ գործող շուկաների տվյալները բացակայում են, ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելու համար դեկավարությունը օգտագործում է գնահատման մեթոդներ: Այս գործընթացը ընդգրկում է գնահատումների և ենթադրությունների մշակում, որոնք համահունչ են նրա հետ, թե ինչպես շուկայի մասնակիցները կգնահատեին գործիքը: Ղեկավարությունը իր ենթադրությունների համար որպես հիմք է վերցնում դիտարկելի տեղեկատվությունը, սակայն այդպիսի տեղեկատվությունը միշտ չէ, որ հասանելի է: Այս պարագայում դեկավարությունը օգտագործում է հասանելի լավագույն տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրական գներից, որոնք կարող են ստացվել պարզաձև ձևաչափի գործարքի պարագայում (տե՛ս ծանոթագրություն 20):

Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի իրական արժեք

Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերը սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվել են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվել է՝ զեղչելով համապատասխան դրամական մրջոցների հոսքերը՝ օգտագործելով նմանատիպ գործիքների համար շուկայական տոկոսադրույքը, որը գնահատվել է 12%: Ղեկավարությունը դատողություն է կիրառել զեղչման տոկոսադրույքը որոշելու համար: Եթե ապագա դրամական միջոցների հոսքերը զեղչված լինեին այլ տոկոսադրույքով, 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի մնացորդը և տարվա արդյունքը կարող էին տարբերվել:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Հիմնադրամի դեկավարությունը կիրառում է դատողություն ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը հաշվարկելու համար՝ օգտագործելով ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Հիմնադրամը դիտարկում է տեղեկատվության ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա: Տե՛ս ծանոթագրություն 19՝ Հիմնադրամի կողմից պարտքային ռիսկի առավել մանրամասն բացահայտման համար:

Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում

2023թ. ապաճանաչվել են հետաձգված հարկային ակտիվները, որոնք հիմնականում առաջացել են ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից և իրական արժեքի ներկայացումից: Ղեկավարության համոզմամբ Հիմնադրամը չի ունենա բավարար հարկվող շահույթ հարկային ակտիվներն օգտագործելու համար:

18 Ֆինանսական գործիքներ

18.1 Էական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.6-ում:

18.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Ներդրումներ ծրագրերում	482,142	520,913
<i>Անորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Տրված փոխառություններ	1,065,752	1,324,872
Դեբիտորական պարտքեր	223,773	273,043
Մնացորդներ բանկերում	144,392	192,798
	<u>1,916,059</u>	<u>2,311,626</u>

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Անորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ</i>		
Վարկեր և փոխառություններ	2,053,190	1,990,235
Վարձակալության գծով պարտավորություն	17,300	5,435
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	13,370	13,714
	<u>2,083,860</u>	<u>2,009,384</u>

19 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Հիմնադրամը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Հիմնադրամը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Հիմնադրամը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Հիմնադրամի պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից, ինչպիսիք են ներդրումները ծրագրերում և տրված փոխառությունները, դեբիտորական պարտքերը, բանկերում պահվող դրամական միջոցները:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ՝ հաշվեկշռային արժեքներ</i>		
Ներդրումներ ծրագրերում	482,142	520,913
Տրված փոխառություններ	1,065,752	1,324,872
Դեբիտորական պարտքեր	223,773	273,043
Մնացորդներ բանկերում	144,392	192,798
	<u>1,916,059</u>	<u>2,311,626</u>

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ ելնելով Հիմնադրամի պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Հիմնադրամը շարունակաբար հսկում է հաճախորդների պարտքի հատկանիշները:

Հիմնադրամի ներդրումները, տրված փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ապահովված են փոխառուների և ներդրման օբյեկտ ընկերությունների հողով, շինություններով և արտադրական տարածքներով, որոշ դեպքերում բաժնետերերի երաշխավորությամբ:

Ապահովվածության ընդհանուր իրական արժեքն է 4,026,577 հազար դրամ (2022թ.՝ 3,474,081 հազար դրամ)՝ գնահատված անկախ գնահատողների կողմից:

Դրամական միջոցների մասով պարտքային ռիսկն ընդունելի է, քանի որ պայմանագրային գործընկերները հեղինակավոր բանկեր են:

Արժեզրկման գնահատում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Հիմնադրամը գնահատում է, թե արդյոք էական է աճել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո: Գնահատում կատարելիս Հիմնադրամը օգտագործում է ֆինանսական գործիքի մարման ակնկալվող ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունները, այլ ոչ թե ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարի փոփոխությունները:

Պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար Հիմնադրամը հաշվի է առնում ապագային միտված ինչպես քանակական, այնպես էլ որակական չափանիշներ:

Եթե հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակտիվի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչման պահի համեմատ էականորեն չի փոխվել, ապա պարտքային ռիսկից հնարավոր կորստի

պահուստը ճանաչվում է ակտիվի 12-ամսյա պարտքային ռիսկից հնարավոր կորստի գումարի չափով:

Եթե հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակտիվի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչման պահի համեմատ էականորեն ավելացել է կամ առկա են ակտիվի արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշներ, ապա պարտքային ռիսկից հնարավոր կորստի պահուստ ճանաչվում է տվյալ ակտիվի՝ ամբողջ ժամկետի ընթացքում պարտքային ռիսկից հնարավոր կորստի գումարի չափով:

Ակտիվների գծով պարտքային ռիսկից հնարավոր կորստի հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով.

$$ECL = EAD \times PD \times LGD, \text{ որտեղ}$$

EAD-ն դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող ակտիվի արժեքն է,

PD-ն՝ դեֆոլտի հավանականությունը,

LGD-ն՝ կորուստը դեֆոլտի դեպքում:

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող ակտիվի արժեք (EAD)

12-ամսյա և գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում EAD- ները որոշվում են ակնկալվող վճարումների հիման վրա, որը տարբերվում է ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի: Պայմանագրային ժամկետ ունեցող ֆինանսական գործիքների դեպքում դա հիմնված է փոխառուի կողմից 12 ամսվա կամ ամբողջ ժամկետի ընթացքում իրականացվելիք պայմանագրային մարումների վրա:

Դեֆոլտի հավանականություն (PD)

PD- ն ներկայացնում է գործընկերոջ կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կա՛մ առաջիկա 12 ամիսների (12mECL), կա՛մ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է՝ կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12-ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պորտֆելի դեֆոլտի հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ ֆինանսական ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում:

Կորուստ դեֆոլտի դեպքում (LGD)

LGD-ն որոշվում է այն գործոնների հիման վրա, որոնք ազդում են դեֆոլտից հետո իրականացվող վերականգնումների վրա: Դրանք տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- ապահովված ֆինանսական գործիքների համար սա առաջին հերթին հիմնված է գրավի տեսակի և դրա կանխատեսվող արժեքների, պարտադիր վաճառքների դեպքում՝ շուկայական/հաշվեկշռային արժեքների պատմական գեղչերի, բռնագանձման ժամանակահատվածի և դիտարկվող փոխհատուցման ծախսերի վրա:
- չապահովված ֆինանսական գործիքների դեպքում LGD-ն սովորաբար սահմանվում է ըստ գործիքի տեսակի՝ տարբեր գործընկերների վերականգնման սահմանափակ տարբերակման պատճառով: LGD-ի վրա ազդում է հավաքագրման ռազմավարությունը՝ ներառյալ պայմանագրային պարտքերի վաճառքը և գինը:

12-ամսյա վարկային ռիսկերից հնարավոր կորուստը և ճանաչման պահի համեմատ պարտքային ռիսկի էական աճ ունեցող, սակայն արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշներ չունեցող ակտիվների կյանքի ընթացքում պարտքային ռիսկից հնարավոր կորուստը հաշվարկվում են ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, իսկ արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշներ ունեցող ակտիվների դեպքում՝ հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Պարտքային ռիսկից հնարավոր կորուստի հաշվարկում դրամական հոսքերի գեղջման նպատակով կիրառվում է ակտիվի սկզբնական ճանաչման պահին արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Հիմնադրամի՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի մնացորդները ներկայացված են ծանոթագրություն 6-ում և 7-ում:

գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Հիմնադրամն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Հիմնադրամը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Հիմնադրամի ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Աղյուսակը պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չգեղջված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Հիմնադրամը ստիպված կլինի մարել այդ պարտավորությունները: Աղյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

2023թ.	Առևտրային և այլ կրեդիտորա- կան պարտքեր	Վարձակալու- թյան գծով պարտավո- րություններ	Վարկեր	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	<i>անտոկոս</i>	15.8%	13.3%	
Մինչև 1 տարի	13,370	7,800	169,693	190,863
1-5 տարի	-	13,650	1,529,961	1,543,611
Ավելի քան 5 տարի	-	-	3,112,732	3,112,732
	<u>13,370</u>	<u>21,450</u>	<u>4,812,386</u>	<u>4,847,206</u>

2022թ.	Առևտրային և այլ կրեդիտորա- կան պարտքեր	Վարձակալու- թյան գծով պարտավո- րություններ	Վարկեր	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	<i>անտոկոս</i>	15.8%	13.3%	
Մինչև 1 տարի	13,714	5,851	170,931	190,496
1-5 տարի	-	-	1,405,537	1,405,537
Ավելի քան 5 տարի	-	-	3,406,932	3,406,932
	13,714	5,851	4,983,400	5,002,965

Հիմնադրաման իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները, դեբիտորական պարտքերն ու ներդրումներից և փոխառություններից մուտքերը: Հիմնադրամի ֆինանսական ակտիվներն էականորեն գերազանցում են անհրաժեշտ դրամական արտահոսքերը:

20 Իրական արժեքի չափում

Հիմնադրամը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս երեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարքների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

20.1 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար են դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Ներդրումների իրական արժեքի չափում

Ներդրման իրական արժեքը որոշվել է համապատասխան գնագոյացման մոդելի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ներդրումային ընկերության շահաբաժինների վերաբերյալ քաղաքականությունը և նրա պատմական ու ակնկալվող ապագա ներկայացումը, նմանատիպ կազմակերպության համար համապատասխան աճի գործոնը, ինչպես նաև ռիսկով ճշգրտված զեղչման դրույքաչափը: Ելնելով ներդրման պայմանագրային առանձնահատկություններից իրական արժեքը որոշվել է՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ համապատասխան դրամական հոսքերը զեղչելով ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված

վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքով: Այս դեպքում ամենազգալի փոփոխականը գեղջման տոկոսադրույքն է:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հիմնադրամի ֆինանսական գործիքների հաշվեկշռային արժեքները համարվում են իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Առևտրային դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները իրացվելի են կամ կարճաժամկետ են, ուստի ենթադրվում է, որ հաշվեկշռային արժեքը մոտ է դրանց իրական արժեքին:

Վարձակալության գծով պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվում է գեղջված դրամական հոսքերի մեթոդով՝ կիրառելով այն շուկայական տոկոսադրույքները, որոնք Հիմնադրամը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պետք է վճարեր համանման ժամկետում և ապահովվածությամբ փոխառություն ստանալու համար՝ համանման տնտեսական միջավայրում համանման արժեքով օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի ձեռքբերման նպատակով: Ամենազգալի փոփոխականը գեղջման տոկոսադրույքն է:

Հիմնադրամի ֆինանսական գործիքները դասակարգվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 2 մակարդակում:

Դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի գեղջման համար օգտագործված տոկոսադրույքները ներկայացված են ստորև՝

Միջին տոկոսադրույք	2023թ.	2022թ.
Տրամադրված փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր	10%-12%	11%-12%
Ներդրումներ ծրագրերում	9.25%	10.5 %
ՀՀ Ֆինանսների նախարարությունից գրավով չապահովված փոխառություններ	13.4%	13.4%

21 Պայմանականություններ

21.1 Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: Հիմնադրամը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև Հիմնադրամի գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Քանի դեռ Հիմնադրամը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ Հիմնադրամի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

21.2 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությունը հաճախակի ենթարկվում է փոփոխությունների, ինչը որոշ դեպքերում մեկնաբանությունների կարիք է առաջացնում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն:

Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

22 Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների համադրում

Հիմնադրամի պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Վարկեր	Ընդամենը	
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,935,472	4,385	1,939,857
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(70,915)	-	-
Վճարված տոկոսներ	(101,436)	(6,750)	(77,665)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			(101,436)
Տոկոսի հաշվեգրում	227,114	-	227,114
Վարձավճարի հաշվեգրում	-	7,800	7,800
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,990,235	5,435	1,995,670
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(70,915)	(7,800)	(78,715)
Վճարված տոկոսներ	(100,016)	-	(100,016)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Իրական արժեքի ճշտում	-	18,532	18,532
Տոկոսի հաշվեգրում	233,886	1,133	235,019
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,053,190	17,300	2,070,490

23 Անընդհատություն

2023թ. դեկտեմբերի 25-ին կայացած հոգաբարձուների խորհրդի նիստին խորհրդի նախագահի կողմից առաջարկվել է դադարեցնել Հիմնադրամի գործունեությունը՝ վերջինիս արդյունքների բացասական դինամիկայի պատճառով, ինչը կասկած է հարուցում հիմնադրի նկատմամբ Հիմնադրամի պարտավորությունների պատշաճ կատարման վերաբերյալ: Նիստին առաջարկվել էր նախարարության կողմից հրավիրել անկախ գնահատող, իրականացնել Հիմնադրամի ակտիվների գնահատում և մշակել վերջինիս գործունեության դադարեցման քաղաքականություն՝ ակտիվների վաճառքի միջոցով: Մակայն հետազայում այդ նիստի արձանագրությունը պատշաճ կերպով չի հաստատվել:

Հաշվի առնելով, որ վերոնշյալ նիստի արձանագրությունը չի հաստատվել, ինչպես նաև որ մինչ սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթիվը չեն ձեռնարկվել

Հիմնադրամի գործունեության դադարեցման հետ կապված որևէ գործողություններ, Հիմնադրամի ղեկավարարությունը համոզված է, որ վերջինս կշարունակի իր գործունեությունն առնվազն առաջիկա մեկ տարվա ընթացքում:

24 Կապակցված կողմեր

Հիմնադրամի կապակցված կողմերը ներառում են հիմնադրին, հոգաբարձուների խորհրդի անդամները և հիմնական ղեկավար անձնակազմը, ինչպես նկարագրված է ստորև:

24.1 Վերահսկողություն

Հիմնադրամը վերահսկվում է Հայաստանի Հանրապետության Էկոնոմիկայի նախարարության կողմից:

24.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Հիմնադրամի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ	2023թ. Դեկտեմբերի 31-ին	2022թ. Դեկտեմբերի 31-ին
Գործարքներ	ավարտված տարի	ավարտված տարի
<i>Հիմնադիր</i>		
Ֆինանսական ծախսեր	233,886	227,114
Շնորհներից ճանաչված եկամուտ	154,059	137,174
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	16,029	14,584
Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի
Մնացորդներ	դրությամբ	դրությամբ
<i>Հիմնադիր</i>		
Փոխառություններ	2,053,190	1,990,235
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	1,851,133	1,983,624
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Աշխատավարձի գծով պարտավորություններ	573	683